

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja

Druk nr 292
Warszawa, 18 lutego 2016 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

**- o zmianie ustawy o instytutach
badawczych.**

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Krzysztofa Szulowskiego.

(-) Waldemar Andzel; (-) Iwona Arent; (-) Ryszard Bartosik; (-) Barbara Bartuś; (-) Dariusz Bąk; (-) Włodzimierz Bernacki; (-) Jerzy Bielecki; (-) Zbigniew Biernat; (-) Joanna Borowiak; (-) Barbara Bubula; (-) Wojciech Buczak; (-) Waldemar Buda; (-) Lidia Burzyńska; (-) Anna Cicholska; (-) Przemysław Czarnecki; (-) Anita Czerwińska; (-) Katarzyna Czochara; (-) Jan Duda; (-) Barbara Dziuk; (-) Jacek Falfus; (-) Ewa Filipiak; (-) Leszek Galemba; (-) Szymon Giżyński; (-) Krzysztof Głuchowski; (-) Małgorzata Golińska; (-) Jarosław Gonciarz; (-) Jerzy Gosiewski; (-) Teresa Hałas; (-) Marcin Horała; (-) Michał Jach; (-) Grzegorz Janik; (-) Alicja Kaczorowska; (-) Piotr Kaleta; (-) Jan Kilian; (-) Robert Kołakowski; (-) Joanna Kopcińska; (-) Andrzej Kosztowniak; (-) Ewa Kozanecka; (-) Krzysztof Kubów; (-) Jacek Kurzępa; (-) Tomasz Latos; (-) Bogdan Latosiński; (-) Józef Leśniak; (-) Marzena

Machalek; (-) Jerzy Małeki; (-) Gabriela Masłowska; (-) Beata Mateusiak-Pielucha; (-) Andrzej Matusiewicz; (-) Marek Matuszewski; (-) Kazimierz Matuszny; (-) Mieczysław Miazga; (-) Daniel Milewski; (-) Jan Mosiński; (-) Kazimierz Moskal; (-) Aleksander Mrówczyński; (-) Wojciech Murdzek; (-) Adam Ołdakowski; (-) Jerzy Paul; (-) Stanisław Pięta; (-) Marcin Porzucek; (-) Grzegorz Puda; (-) Elżbieta Rafalska; (-) Anna Schmidt-Rodziewicz; (-) Łukasz Schreiber; (-) Wojciech Skurkiewicz; (-) Czesław Sobierajski; (-) Lech Sprawka; (-) Jolanta Szczypińska; (-) Krzysztof Szulowski; (-) Stanisław Szwed; (-) Halina Szydełko; (-) Ewa Szymańska; (-) Szymon Szynkowski vel Sęk; (-) Jacek Świat; (-) Robert Telus; (-) Ewa Tomaszewska; (-) Sylwester Tułajew; (-) Piotr Uruski; (-) Piotr Uściński; (-) Rafał Weber; (-) Jerzy Wilk; (-) Grzegorz Wojciechowski; (-) Krystyna Wróblewska; (-) Bartłomiej Wróblewski; (-) Sławomir Zawiślak; (-) Jarosław Zieliński; (-) Maria Zuba.

Ustawa
z dnia ... 2016 r.
o zmianie ustawy o instytutach badawczych

Art. 1.

W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1095 i 1767 oraz z 2016 r. poz. 64) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Do czasu powołania dyrektora w nowo utworzonym instytucie albo w instytucie powstałym w wyniku połączenia albo podziału minister nadzorujący wyznacza, na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy, osobę pełniącą obowiązki dyrektora.”;

2) w art. 7 po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. W przypadku reorganizacji instytutu polegającej na zmianie przedmiotu lub zakresu jego działania minister nadzorujący może odwołać dotychczasowego dyrektora. Przepis art. 6 ust. 5 stosuje się odpowiednio.”;

3) w art. 8:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Minister właściwy ze względu na planowaną działalność instytutu powołuje zespół roboczy do przeprowadzenia postępowania przygotowawczego. Zespół roboczy przedstawia ministrowi opinię w terminie 2 miesięcy od dnia powołania.”;

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Minister nadzorujący powołuje zespół roboczy do przeprowadzenia postępowania przygotowawczego. Zespół roboczy przedstawia ministrowi opinię w terminie 2 miesięcy od dnia powołania.”;

4) w art. 24:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Minister nadzorujący powołuje dyrektora na okres 4 lat spośród kandydatów przedstawionych przez komisję konkursową. Komisja konkursowa przedstawia ministrowi nadzorującemu kandydatów spełniających wymogi formalne określone w ust. 6 wraz z informacją o wynikach uzyskanych przez kandydatów w konkursie (wynik konkursu).”;

b) ust. 4 i 5 otrzymuje brzmienie:

„4. Minister nadzorujący nie powołuje dyrektora, jeżeli:

- 1) konkurs został przeprowadzony z naruszeniem prawa;
- 2) żaden z kandydatów przedstawionych przez komisję konkursową nie spełnia wymogów formalnych określonych w ust. 6;
- 3) żaden z kandydatów przedstawionych przez komisję konkursową nie daje gwarancji prawidłowej realizacji zadań instytutu.

5. W przypadku niepowołania dyrektora rada naukowa ponownie zarządza przeprowadzenie konkursu. Do czasu powołania nowego dyrektora minister nadzorujący wyznacza do pełnienia obowiązków dyrektora jednego z jego zastępców albo innego pracownika instytutu spełniającego warunki określone w ust. 6 pkt 1–3 i 5. Minister nadzorujący może cofnąć decyzję o wyznaczeniu do pełnienia obowiązków dyrektora.”;

5) w art. 25

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Konkurs przeprowadza komisja konkursowa powołana przez radę naukową. W skład komisji wchodzi jedna osoba wskazana przez radę naukową, zatrudniona w instytucie, jedna osoba wskazana przez Komitet, jeden przedstawiciel ministra właściwego do spraw nauki oraz dwóch przedstawicieli ministra nadzorującego.”;

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a–2f w brzmieniu:

„2a. Członkiem komisji konkursowej nie może być osoba:

- 1) przystępująca do konkursu;
- 2) będąca małżonkiem lub krewnym albo powinowatym do drugiego stopnia włącznie osoby, o której mowa w pkt 1;
- 3) pozostająca wobec osoby, o której mowa w pkt 1, w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do jej bezstronności.

2b. Członkowie komisji konkursowej składają pisemne oświadczenia, że nie zachodzą w stosunku do nich okoliczności, o których mowa w ust. 2a.

2c. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 2a, zostaną ujawnione po powołaniu komisji konkursowej, rada naukowa niezwłocznie odwołuje członka komisji konkursowej, którego okoliczności te dotyczą, i uzupełnia skład komisji w sposób określony w ust. 2.

2d. Czynności komisji konkursowej, w których brała udział osoba, o której mowa w ust. 2c, są nieważne, z wyjątkiem czynności, które nie mają wpływu na wynik konkursu.

2e. Członkom komisji konkursowej przysługuje zwrot kosztów podróży na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy.

2f. Koszty obsługi komisji konkursowej ponosi instytut.”,

c) w ust. 4 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) podejmuje uchwałę o przedstawieniu ministrowi nadzorującemu kandydatów na dyrektora wraz z wynikiem konkursu.”,

d) uchyla się ust. 5;

6) w art. 26 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Minister nadzorujący może odwołać dyrektora w przypadku:

- 1) działania niezgodnego z zasadami praworządności, rzetelności i gospodarności;
- 2) nieprawidłowego wykonywania przez instytut określonych w jego statucie zadań, o których mowa w art. 2, a w przypadku państwowego instytutu badawczego – także zadań, o których mowa w art. 22 pkt 2.

3. W przypadku odwołania dyrektora minister nadzorujący wyznacza do pełnienia obowiązków

dyrektora jednego z jego zastępców albo innego pracownika instytutu, spełniającego warunki określone w art. 24 ust. 6 pkt 1–3 i 5, na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy. Minister nadzorujący może zmienić decyzję o wyznaczeniu do pełnienia obowiązków dyrektora.”;

7) w art. 27

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Minister nadzorujący:

- 1) na wniosek dyrektora, powołuje zastępców dyrektora;
- 2) odwołuje zastępców dyrektora.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Minister nadzorujący w akcie o powołaniu zastępcy dyrektora określa także wysokość jego wynagrodzenia.”;

8) w art. 28 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Umowę, o której mowa w ust. 3, z dyrektorem oraz zastępcami dyrektora zawiera minister nadzorujący.”;

9) w art. 29 w ust. 2 pkt 3 oraz 4 otrzymują brzmienie:

„3) występowanie z wnioskami do ministra nadzorującego o odwołanie dyrektora;”;

„4) opiniowanie kandydata na stanowisko zastępcy dyrektora odpowiedzialnego za badania naukowe, sekretarza naukowego oraz kierowników komórek organizacyjnych w dziale odpowiedzialnym za badania naukowe wskazane w regulaminie organizacyjnym.

10) w art. 30 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W skład rady naukowej, w liczbie określonej w statucie instytutu, wchodzi:

- 1) pracownicy naukowcy i badawczo-techniczni instytutu, którzy stanowią co najmniej 40% składu rady;
- 2) osoby niebędące pracownikami instytutu, które stanowią co najmniej 50% składu rady.”;

11) w art. 31 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Rada naukowa wybiera spośród swoich członków w głosowaniu tajnym przewodniczącego i

jego zastępców. W przypadku państwowego instytutu badawczego przewodniczącego rady naukowej wybiera się spośród członków rady powołanych przez ministra nadzorującego.”;

12) po art. 35 dodaje się art. 35a w brzmieniu:

„Art. 35a. 1. Przewodniczący rady naukowej przekazuje ministrowi nadzorującemu uchwały rady w sprawach, o których mowa w art. 29 ust. 2 pkt 5–11 i 17–19, w terminie 7 dni od dnia ich podjęcia.

2. Minister nadzorujący może uchylić w całości albo w części uchwałę rady naukowej w przypadku stwierdzenia jej niezgodności z przepisami prawa lub statutem instytutu. Uchylenie uchwały następuje w drodze decyzji administracyjnej, w terminie 30 dni od dnia otrzymania uchwały.

3. Minister nadzorujący wszczynając postępowanie, o którym mowa w ust. 2, może wstrzymać jej wykonanie.”.

Art. 2.

Konkursy na dyrektorów instytutów badawczych wszczęte na podstawie dotychczasowych przepisów i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ulegają zakończeniu z tym dniem.

Art. 3.

Rady naukowe dostosują statuty instytutów badawczych w zakresie liczby członków tych rad i proporcji udziału w ich składzie poszczególnych grup członków do wymagań określonych w art. 30 ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w terminie miesiąca od dnia jej wejścia w życie.

Art. 4.

Rady naukowe instytutów badawczych działają w dotychczasowym składzie, nie dłużej jednak niż przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 5.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Niniejszy projekt ustawy dotyczy zmiany wybranych przepisów ustawy o instytutach badawczych w celu wzmocnienia nadzoru ministra nadzorującego, szczególnie w zakresie:

- 1) powoływania dyrektora spośród kandydatów wyłonionych w drodze konkursu,
- 2) spraw związanych z bieżącym zarządzaniem instytutem badawczym w przypadku niepowołania dyrektora w wyniku przeprowadzonego konkursu,
- 3) możliwości uchylecia uchwał rady naukowej niezgodnych z przepisami prawa i statutem,
- 4) rozszerzenia przesłanek odwołania dyrektora instytutu badawczego.

Obecnie obowiązujące regulacje uniemożliwiają prowadzenie skutecznego nadzoru nad instytutami badawczymi w przypadku, gdy dyrektor nie sprawuje swojej funkcji w sposób należyty. Taki stan jest niebezpieczny zwłaszcza w przypadku instytutów wykonujących zadania szczególnie ważne dla planowania i realizacji polityki państwa – państwowych instytutów badawczych.

Projekt ustawy zakłada, że minister nadzorujący powołuje na dyrektora instytutu badawczego jedną osobę spośród kandydatów przedstawionych przez komisję konkursową, spełniających wymogi formalne określone w art. 24 ust. 6. Jednocześnie przewidziano, że minister nadzorujący może nie powołać dyrektora w przypadku, gdy żaden z kandydatów przedstawionych przez komisję konkursową nie daje gwarancji prawidłowej realizacji zadań instytutu. Takie rozwiązanie daje ministrowi większe możliwości dokonania właściwego wyboru osoby na najważniejsze stanowisko w instytucie, przez co gwarantuje najwyższą jakość kadry zarządzającej. Projekt przewiduje, że w przypadku niepowołania na dyrektora żadnego z kandydatów przedstawionych przez komisję konkursową, minister nadzorujący może wyznaczyć do pełnienia obowiązków dyrektora nie tylko dotychczasowego zastępcę dyrektora, ale również innego pracownika instytutu badawczego spełniającego warunki określone w art. 24 ust. 6 pkt 1–3 i 5. W myśl projektu ustawy powołanie takiej osoby ma być również możliwe w przypadku odwołania dyrektora instytutu.

W przypadku odwołania dyrektora instytutu niejednokrotnie jest tak, że przyczyny jego

odwołania przez ministra nadzorującego są również aktualne w odniesieniu do jego zastępcy. Wówczas wyznaczenie zastępcy dyrektora do pełnienia obowiązków dyrektora mogłoby w takim samym stopniu naruszać zasady praworządności, rzetelności i gospodarności, jakie muszą być przestrzegane w działalności instytutu badawczego. Należy pamiętać, że obecnie właściwy minister nie może odwołać zastępcy dyrektora instytutu (może to uczynić jedynie dyrektor instytutu, osoba pełniąca obowiązki dyrektora lub osoba pełniąca funkcję kierownika instytutu). Należy więc przyznać ministrowi nadzorującemu uprawnienie do powoływania i odwoływania zastępców dyrektora instytutu. W praktyce może zdarzyć się, że w przypadku, gdy minister nadzorujący odwoła dyrektora instytutu albo nie powoła kandydata wskazanego przez komisję konkursową, dotychczasowy zastępca dyrektora odmawia przyjęcia lub wykonywania obowiązków dyrektora. W takim przypadku może dojść *de facto* do sparaliżowania działalności instytutu badawczego, który nie posiada wówczas organu umocowanego do działania w charakterze organu zarządzająco-wykonawczego. Przewidziane w projekcie rozwiązanie ma zapobiegać tego rodzaju niepożądanemu paraliżowi działania instytutu badawczego.

Należy podkreślić, że taka osoba będzie musiała spełniać praktycznie te same rygorystyczne wymogi, które musi spełniać dyrektor instytutu badawczego, za wyjątkiem wymogu znajomości języka obcego. Wynika to z trudności technicznych w zweryfikowaniu znajomości języka obcego w przypadku nagłej konieczności wyznaczenia takiej osoby. Tymczasem zastępca dyrektora, który w myśl obecnie obowiązujących przepisów musi być obligatoryjnie powołany przez ministra nadzorującego do pełnienia obowiązków dyrektora albo funkcji kierownika instytutu, nie musi spełniać wszystkich warunków określonych w art. 24 ust. 6. W ten sposób projekt zmierza do podwyższenia jakości zarządzania instytutem badawczym w okresie przejściowego braku jego dyrektora.

W projekcie proponuje się również uzupełnienie katalogu przesłanek odwołania dyrektora o przesłankę nieprawidłowego wykonywania przez instytut jego zadań określonych w statucie. Propozycja taka ma w założeniu usprawnić możliwości nadzoru ministra nad działaniem instytutów, zwłaszcza państwowych instytutów badawczych, które wykonują zadania szczególnie ważne dla planowania i realizacji polityki państwa.

Projekt przewiduje również, że w przypadku reorganizacji instytutu polegającej na zmianie przedmiotu lub zakresu jego działania minister nadzorujący może odwołać dotychczasowego dyrektora i wyznaczyć osobę do pełnienia jego obowiązków.

Projekt przewiduje, że minister nadzorujący będzie powoływał i odwoływał zastępców dyrektora instytutu badawczego. Ma to istotne znaczenie szczególnie w przypadku państwowych instytutów badawczych, w których zastępcy dyrektora mogą być jednocześnie kierownikami służb państwowych i powinni mieć bezpośrednie umocowanie od ministra nadzorującego.

W projekcie zaproponowano także (poprzez zmianę art. 25 ust. 2), aby w skład komisji konkursowej wyłaniającej kandydatów na dyrektora wchodziło dwóch przedstawicieli ministra nadzorującego, a nie tak jak dotychczas – jeden. W konsekwencji zmniejszono liczbę przedstawicieli rady naukowej z dwóch do jednego.

Zgodnie z obowiązującym art. 30 ust. 2 w skład rady naukowej, w liczbie określonej w statucie instytutu, wchodzi pracownicy naukowcy i badawczo-techniczni instytutu w liczbie stanowiącej co najmniej 50% składu rady oraz osoby spoza instytutu w liczbie stanowiącej od 30% do 50% składu rady, które zgodnie z ust. 4 są powoływane przez ministra nadzorującego. W celu wzmocnienia nadzoru ministra proponuje się zmienić te proporcje w taki sposób, aby pracownicy instytutu stanowili co najmniej 40% składu rady, a osoby powoływane przez ministra nadzorującego – co najmniej 50%. Równocześnie proponuje się, aby przewodniczącemu rady naukowej państwowego instytutu badawczego można było wybrać tylko spośród członków rady naukowej powołanych przez ministra nadzorującego.

Dodano również nowe regulacje dotyczące badania zgodności z prawem i statutem instytutu uchwał rady naukowej. Proponowana regulacja ma zapewnić ministrowi nadzorującemu możliwość rzeczywistej realizacji nadzoru nad działalnością instytutu. Mechanizm zaproponowany w dodawanym art. 35a jest wzorowany na mechanizmie uchylania uchwał organów Polskiej Akademii Nauk przewidzianym w art. 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. z 2015 r. poz. 1082, z późn. zm.).

W celu usprawnienia procesu tworzenia, podziału, łączenia i reorganizacji instytutów proponuje się skrócenie okresu na przedstawienie ministrowi przez zespół roboczy opinii z 3 do 2 miesięcy od dnia jego powołania.

Pozostałe zmiany proponowane w projekcie mają charakter porządkujący i doprecyzowujący dotychczasowe przepisy (np. zmiana art. 6 ust. 5). Dodatkowo do art. 25 proponuje się przenieść część materii obecnie uregulowanej w przepisach rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 października 2010 r. w sprawie sposobu i trybu przeprowadzania konkursu

na stanowisko dyrektora instytutu badawczego (Dz. U. Nr 215, poz. 1412), dotyczącej członkostwa w komisji konkursowej.

Projekt ustawy wywołuje pozytywne skutki społeczno-gospodarcze.

Projekt nie wywołuje skutków finansowych i nie przewiduje wydatków ze środków publicznych.

Projekt nie jest też objęty prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 25 lutego 2016 r.

BAS-WAPEiM-383/16

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu
ustawy o zmianie ustawy o instytutach badawczych (przedstawiciel
wnioskodawców: poseł Krzysztof Szulowski)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt przewiduje zmianę niektórych przepisów ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1095, ze zm.).

Przedmiotem nowelizacji są w szczególności regulacje dotyczące organów instytutów badawczych. Projekt określa wybrane aspekty procedury powoływania i odwoływania dyrektorów instytutów badawczych, skład rady naukowej instytutów, w tym sposób powoływania przewodniczącego rady i jego zastępców. Nowelizacja dotyczy również zasad postępowania nadzorczego w odniesieniu do uchwał przyjmowanych przez rady naukowe instytutów badawczych.

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy nie są regulowane prawem Unii Europejskiej.

4. Konkluzja

Przedmiot projektu ustawy o zmianie ustawy o instytutach badawczych nie jest objęty zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

M. Warciński

Michał Warciński

Warszawa, 25 lutego 2016 r.

BAS-WAPEiM-384/16

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy
poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o instytucjach badawczych
(przedstawiciel wnioskodawców: poseł Krzysztof Szulowski) jest projektem
ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt przewiduje zmianę niektórych przepisów ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytucjach badawczych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1095, ze zm.). Przedmiotem nowelizacji są w szczególności regulacje dotyczące organów instytucji badawczych. Projekt określa wybrane aspekty procedury powoływania i odwoływania dyrektorów instytucji badawczych, skład rady naukowej instytucji, w tym sposób powoływania przewodniczącego rady i jego zastępców. Nowelizacja dotyczy również zasad postępowania nadzorczego w odniesieniu do uchwał przyjmowanych przez rady naukowe instytucji badawczych.

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy nie są objęte zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o instytucjach badawczych **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.**

Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Michał Warciński